

Teatre

E L L M I S T E E

Juan Carlos Olivares

Vés-te'n a la merda! Em sents? Vés-te'n a la merda!". Així acaba *Cel*, la primera de les deu obres de Lluïsa Cunillé que recull l'antologia reunida per Edicions 62. "Era la cantant d'una orquestra que es deia Paradise, d'això sí que me'n recordo. Actuàvem en festes i en creuers de luxe, així és com vaig arribar a l'Àfrica. No s'ho creu?". Aquest és el final d'*Après moi, le déluge*, l'última peça entrenada per l'autora i recollida en aquest volum recopilatori. Del 1995 al 2007, catorze anys d'un viatge dramàtic amb moltes parades.

Cunillé ha escrit unes trenta obres. Producció que augmenta considerablement si se sumen adaptacions i col·laboracions. Un recorregut que oficialment comença amb *Rodeo*, estrenada el 1992 a la Sala Beckett, però que oficialment es podria datar el 1989, quan presenta, juntament amb la seva germana Maria Rosa Cunillé, *El hermano pequeño del señor K* al premi Calderón de la Barca. Un text que suposaria una invitació per entrar al taller d'escriptura de José Sanchis Sinistera a la Sala Beckett i l'inici d'una carrera excepcional per la singularitat d'una escriptura dramàtica que des d'aleshores no ha parat de créixer, amb una obstinació gairebé estakhanovista. Capacitat de treball que no decau. D'aquí a pocs dies es presenta amb Xavier Albertí la seva versió de *La corte del faraón* al Temporada Alta i estrena al Teatre Lliure *El bordell*, la seva última contribució com a dramaturga resident del teatre dirigit per Àlex Rigola.

El pròleg de l'antologia és -com era d'esperar- d'Albertí, figura clau en el seu viatge artístic per la complicitat creativa generada durant una dècada llarga de projectes compartits. Albertí re-

trata una autora que s'acosta a l'herència teatral pas a pas, sense atorgar-li una posició preferent entre les seves aficions culturals, amb una enorme disciplina i sentit comú en el profit que obté del seu temps. Però sobretot dibuixa una autora en permanent evolució, com si la seva obra dramàtica fos el gresol en què es fon el seu inesgotable sentit de l'aprenentatge, amb un particular sentit del ritme, les lliçons, els estímuls i les prioritats.

El viatge artístic de l'autora

En aquest sentit, la selecció recollida per Edicions 62 permet acompanyar perfectament el viatge artístic de Lluïsa Cunillé, des del minimalisme de les seves primeres obres al descobriment d'una potent narrativa en les últimes. En tot cas, una permanent consciència del poder de cada paraula per construir universos paral·lels a la

realitat del públic. Tot i que el procés no es pot considerar finit, *Barcelona, mapa d'ombres* sí que suposa una fita en la seva trajectòria per assumir en el seu teatre una realitat concreta -oberta a l'experiència del públic-, quan la seva obra s'havia caracteritzat fins aleshores per entorns abstractes i l'absència de referents externs, com si una penombra envoltés els seus personatges, il·luminats per l'autora en un moment que els aïlla del seu passat i el seu futur. Un teatre que s'ha definit com la memòria del present.

Una dramàtúrgia que ha passat de construir moments a crear situacions complexes, de presentar personatges que podien ser múltiples de l'autora a formar constel·lacions d'éssers que es posicionen en diferents graus d'afinitat amb la seva creadora, fins i tot antagònics. En aquest sentit, *Occisió* (2001) pot interpretar-se com un punt d'inflexió.

Un procés de transformació -que Albertí anticipa com no acabat, sobretot en la seva mirada sobre el personatge, com s'evidencia a *Après moi, le déluge*- que preserva algunes constants, com la sensació de misteri que projecten les seves obres.

La força del present

Aquest misteri està provocat per la força del present en els seus textos, per captar els seus personatges en el moment exacte en què es planteja un canvi profund en les seves vides, sense que aquest plantejament s'expliciti com a possible o realitzable. És un teatre centrat en el qüestionament d'un present que pertorba el personatge. Una obra dramàtica que només ensenya l'instant de la il·luminació, amb tota la violència interna que provoca un excepcional estat de revelació. L'autora s'atura en aquest moment, deixa que l'espectador re-

solgui el passat i el futur del personatge, la seva acció o inacció, la utilitat o inutilitat d'aquest instant de consciència.

Un concepte de l'excel·lència que obliga el públic a escoltar, a apropiarse de cada paraula que formen el relat dels personatges. No hi haurà res més que aquestes paraules per apropiarse al misteri. No importa que sigui una invectiva escatològica o una confessió biogràfica, el valor de la paraula és absolut, tot i que ara els seus personatges busquen la manera d'integrar en el misteri un mapa que tots poden llegir.*

de

És un teatre centrat en un present **que pertorba el personatge**

Una imatge de l'última obra estrenada de Lluïsa Cunillé, 'Après moi, le déluge'